

Ο Άγιος Αθανάσιος ο Πεντασχοινίτης*

Οικονόμου Ιωάννη Καλλή

Η Κύπρος είναι γεμάτη από ερείπια πρωτοχριστιανικών βασιλικών με ωραιότατα ψηφιδωτά και δάπεδα, αρχαίες μονές και μονύδρια, αγιάσματα ιαματικά, σπήλαια και οπές όπου αγίασαν ασκητές και όσιοι. Εκκλησίες τοιχογραφημένες, παρεκκλήσια και εξωκλήσια, πλούσια μαρτυρία 2000 χρόνων χριστιανικής παραδόσεως και ζωής.

Κάθε πόλη και χωριό έχει να καυχηθεί για κάποιους αγίους που αγίασαν τα χώματα που έζησαν ή και πέρασαν από αυτά. Απόστολοι, ιεράρχες, μάρτυρες και ομολογητές, ασκητές και όσιοι, απλοί και ανώνυμοι άνθρωποι του λαού.

Οι πρόγονοί μας, ως φιλοπάτορες, τιμούσαν όλους αυτούς, κτίζοντάς τους λαμπρά οικητήρια ή μικρά ταπεινά εκκλησάκια στους τόπους που έζησαν και εξαγίασαν με τα μαρτυρικά αίματα ή την αγία βιωτή τους, με τα λείψανα και τους τάφους τους. Τιμούσαν τη μνήμη τους και ελάμβαναν τη χάρη που πηγάζει από τις εικόνες, τους τάφους, τα άγια λείψανα και τους ναούς τους. Η φήμη πολλών Κυπρίων Αγίων ξεπέρασε τα όρια της Κύπρου και τιμούνται πανορθόδοξα. Μερικοί τιμούνται σ' όλη την Κύπρο και μερικοί στον τόπο που αγίασαν.

Επισκεπτόμενος τους αρχαίους τοιχογραφημένους ναούς της πατρίδος μας, πρόσεξα ότι στις αχιβάδες των ιερών ήταν ζωγραφισμένοι μαζί με τους τρεις ιεράρχες, Βασίλειο, Γρηγόριο και Χρυσόστομο, και Κύπριοι Ιεράρχες. Ο Απόστολος Βαρνάβας, το κλέος της Κύπρου, ο σιωπηλός και αγέλαστος φίλος του Χριστού Λάζαρος, ο Μνάσων «*ὁ ἀρχαῖος μαθητής*», ο Ηρακλείδιος και ο Αυξίβιος οι μαθητές των αποστόλων, ο Θεόδοτος επίσκοπος Κυρηναίας, ο ομολογητής επί Διοκλητιανού, Σπυρίδων ο υπέρμαχος της Α΄ Οικουμενικής Συνόδου, ο Τριφύλιος ο φωτολαμπής, ο Ιωάννης ο Ελεήμων, ο Επιφάνιος ο «*στύλος καὶ ἐδραῖωμα τῆς ἐκκλησίας*», ο Δημητριανός ο επίσκοπος Χύτρων, ο Άγιος της Θυσίας και της αυταπαρνήσεως. Μαζί με αυτούς τους Αγίους, σχεδόν σ' όλες τις τοιχογραφημένες εκκλησίες από τον 12^ο αιώνα και μετέπειτα, είναι ζωγραφισμένος στο ιερό βήμα και ένας νεαρός Άγιος με στιχάριο και θυμιατό, όπως τον πρωτομάρτυρα Στέφανο και τον Ιωάννη τον Λαμπαδιστή, ο Άγιος Αθανάσιος ο Πεντασχοινίτης.

Ο δημοφιλής αυτός Άγιος, που αγνοείται από τους συναξαριστές, που αγνοείται η μέρα που ετιμάτο η μνήμη του, που αγνοείται από όλους εμάς, που τιμούμε μέχρι υπερβολής μη τοπικούς αγίους, γεννήθηκε στις αρχές του 7^{ου} αιώνα στο παραθαλάσσιο χωριό Πεντάσχοινο. Το Πεντάσχοινο βρίσκεται σήμερα ερειπωμένο κοντά στο χωριά Άγιος Θεόδωρος και Αλαμινός. Κατά τον Ν. Γ. Κυριαζή λειτουργούσε μέχρι και το 18^ο αιώνα.

Μικρός έμεινε ορφανός και ο πατέρας του έκανε δεύτερο γάμο. Ο Θεοφιλής πατέρας του τον μεγάλωσε με τα νάματα της χριστιανικής πίστεως. Ο Άγιος σκόρπιζε με πολλή απλοχεριά τα αγαθά του πατέρα του στους πένητες και δυσανασχετούσε η μητριά του. Ο Θεός όμως ευλογούσε τα υπάρχοντα του πατέρα του και τα δοχεία του λαδιού, του κρασιού και του σιταριού έμεναν πάντοτε γεμάτα.

Ο Άγιος Αθανάσιος εικονίζεται στις τοιχογραφίες με μεγάλα εκφραστικά μάτια, που στα είκοσι χρόνια του χόρτασαν τη θέα των ουρανίων μυστηρίων, και γεύτηκε τη γλυκύτητα του Θεού. Ηρπάγη *«έν χώρα ζώντων»*. *«Ζήσας όλίγον έπλήρωσε χρόνους μακρούς»*.

Ίσως ξενίζει το γεγονός, πώς ένας εικοσάχρονος που δεν ανήκε σε κανένα εκκλησιαστικό ή μοναχικό χώρο, κατάφερε να φτάσει σε τόση ψηλή στάθμη αγιότητας! Κι όμως, παρόλα αυτά, έφτασε *«είς παροξυσμόν αγάπης και έργων»*. Η περιοχή της αγιότητας δεν είναι κλειστή ούτε καθορισμένη. Η αγιότητα είναι άνθος παράδοξο που μπορεί να ριζώσει, να βλαστήσει και να ανθίσει στους πιο απίθανους τόπους. *«Ανεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ και άνεξιχνίαστοι οί όδοί αὐτοῦ»*. *«Τίς γαρ έγνω νοῦν Κυρίου ή τίς σύμβουλος αὐτοῦ έγένετο;»*.

Ο Άγιος θαυματουργούσε και η φήμη του διαδόθηκε σ' όλη την Κύπρο και στα μέρη της Ανατολής, αφού η Κύπρος είχε πάντοτε σχέσεις με τη Μικρά Ασία, τη Συρία, την Παλαιστίνη, το Σινά. Πάνω από τον τάφο του χτίστηκε λαμπρός ναός, ο οποίος έγινε προσκύνημα. Προσκυνητής στον τάφο του αναφέρεται ότι ήρθε και κάποιος επίσκοπος από τη Δαμασκό. Προσκυνητής ήρθε και από το θεοβάδιστο όρος Σινά ο Άγιος Αναστάσιος ο Σιναΐτης, που καταγόταν από την Αμαθούντα της Κύπρου και ο οποίος διέσωσε και τα λίγα αυτά στοιχεία για τον Άγιο.

Το λείψανο του Αγίου, που κατά τον Λεόντιο Μαχαιρά *«βρύει ιάματα»*, υπήρχε στον ναό μέχρι το 1458, όταν έγραψε το έργο του. Στις 24 Απριλίου του 1491, Κυριακή του Παραλύτου, ένας μεγάλος σεισμός κατέστρεψε εν μέρει ή εξ ολοκλήρου φημισμένες εκκλησίες της Κύπρου τις οποίες αναφέρει ο ιερέας χρονικογράφος Αθανάσιος από την Κοφίνου. Την Αγία Σοφία Λευκωσίας, τη μονή του Μεγάλου Σταυρού, τον ναό του Σταυροβουνίου και την Καθολική Λεμεσού. Ο αντιπαρατιθέμενος, όμως, με αυτούς ναός του Αγίου Αθανασίου Πεντασχοινίτου, ο οποίος θα ήτο ισάξιος των, κατεστράφη εκ βάθρων.

Στις μέρες μας, όπου τα ζωντανά παραδείγματα σπανίζουν, ο Θεός φανερώνει παλαιούς Αγίους και η Εκκλησία τους προβάλλει στις μέρες μας ως πρότυπα άλλης βιωτής. Ο Άγιος Αθανάσιος είναι ένα πρότυπο για τους σημερινούς νέους και οι οποίοι προσπαθούν να βρουν τη χαρά στη διασκέδαση μόνο, στα ναρκωτικά και την υλική ευδαιμονία. Ως εκ τούτου, πολλοί νέοι χάνουν τη ζωή τους πρόωρα. Είναι πρότυπο ο εικοσάχρονος νέος που έζησε τον πόνο της ορφάνιας, που

σκόρπισε με ιλαρό πρόσωπο τα αγαθά του στους πένητες, που μετά θάνατον η ευαίσθητη καρδιά του δεν άφησε με θαυματουργικό τρόπο να καταποντιστεί το πλοίο στην παραλία του χωριού του, και παίρνοντας ο ίδιος το τιμόνι οδήγησε τους ναύτες στο λιμάνι του Πεντάσχοινου. Αυτός που νεκρός απάντησε στον Πατέρα του από τον τάφο ότι αυτός έσωσε το πλοίο και τους ναύτες (...)

*Απόσπασμα από το κείμενο «Άγιος Αθανάσιος Πεντασχοινίτης» του περιοδικού «Οι φίλοι του Χριστού» της Ιεράς Μητροπόλεως Κιτίου.